

TANANYAGFEJLESZTÉS AZ ITF SZÁMÁRA

KORONA Péterné

Óbudai Egyetem Rejtő sándor Könnyűipari és Környezetmérnöki Kar,

Terméktervező Intézet

Ipari termék- és formatervező szekció

Kivonat: *Az egyetemen oktatott szakok időről időre megújulnak, hiszen a munkaerőpiac más, új kompetenciákkal rendelkező végzett hallgatókat vár. Ezen elvárásokat szem előtt tartva fejlesztették ki a kollégák az Ipari termék- és formatervező mérnöki szak tantervét. Az új tanterv új kurzusokat hívott életre, melyek releváns tartalommal való megtöltése nagy feladat volt. Ennek a feladatnak egy apró szeletét mutatom be egy konkrét jegyzet bizonyos részleteinek felvázolásával. Azt emelem ki, hogy bár időben nagyon távol esik mai világunktól az ókor, mégis felbecsülhetetlen az a kulturális érték, amelyet a későbbi történelmi korok számára, közvetve pedig számunkra is nyújt. Képekkel illusztrálva, röviden ismertetem az ókor három civilizációjának élettereit, majd rávilágítok néhány példán keresztül, hogy mennyire fontos inspiráció volt ez, bizonyos időszakokban. Ezekkel az értékekkel pedig ma is találkozhatunk nap, mint nap.*

Kulcsszavak: *tananyagfejlesztés, enteriőr történet, bútor történet, inspiráció*

BEVEZETÉS

Az Ipari termék- és formatervező mérnöki szakra 2008 szeptemberében iratkoztak be az első hallgatók. A szak tanterve a karon korábban tanított szakterületekre támaszkodott, mégis számos alapvetően új, illetve új szemlélettel kidolgozott tananyagra volt szükség. A tananyagfejlesztés folyamatos, soha véget nem érő folyamat. A rendkívül gyors műszaki, társadalmi, gazdasági, kulturális változások okán módszertani és tartalmi szempontból egyaránt elengedhetetlen az egyetemi jegyzetek és segédletek megújulása, melyek az utóbbi években kizárólag elektronikus formában jelennek meg. A hallgatók az egyetemi moodle rendszerben jutnak hozzá a felkészülésükhöz szükséges tudásanyagokhoz. A „Z”, de már az „Y” generáció részéről is elvárás volt, hogy a lehető legtöbb tananyagot elektronikus csatornákon ériék el. Tekintettel kell lennünk a generációra jellemző tanulási szokásokra. A mai fiatalok hozzászórtak a gyors információáramláshoz, és annak befogadásához. Képesek egy időben több mindennel is foglalkozni, de adott esetben nem marad meg behatóan az információ. Tapasztalatom szerint, a nagy terjedelmű elektronikus jegyzetek mellett szükség van kivonatokra, akár az órai előadások prezentációinak közreadására is. Figyelembe kell venni, hogy a magukkal hozott tudás nagyon különböző, és folyamatosan változik. A didaktika egyik alapelve szerint a tanulók az alacsony elvárásokat nem veszik komolyan, a túl magas követelményeket hárítják, meg sem próbálják teljesíteni, ezért nagy jelentősége van a tananyag tartalmának és szintjének helyes meghatározására. Fontos, hogy a konkrét tudásanyag átadása mellett megtaláljuk a kulcsot, mellyel a befogadó készségüket kinyithatjuk. Természetesen mindig volt és lesz is olyan tantárgy, vagy annak egy része,

amelynek nem látják értelmét az adott pillanatban. Rá kell világítanunk a téma fontosságára, összefüggésekre, amit olykor csak a záróvizsga környékén, vagy azt követően látnak be igazán.

Az Ipari termék- és formatervező mérnöki szak, Terméktervező specializáció hallgatói, a jelenlegi „E” tantervben Enteriőr és Öltözőtervezés I. kurzus keretében tanulnak enteriőr és bútor történetet. A Design önálló kurzusként szerepel, hiszen nagy jelentőséggel bír ezen a szakterületen. A fenti témák elsajátításának megkönnyítésére íródott meg a következő elektronikus jegyzet: Korona Péterné, Szűcs Ágnes: A bútortörténet és a design nagy korszakai I-II. Megtiszteltetés és öröm volt számomra, hogy Szűcs Ágnes c. egyetemi docenssel együtt dolgozhattam, és ennek a projektnek részese lehettem. A jegyzet design fejezeteit Szűcs Ágnes, a bútortörténet fejezeteit pedig jómagam írtam. A múltba való visszatekintés is egy olyan terület, amely a „Z” generáció számára nem központi kérdés. Hallgatnak az egyetemen művészettörténetet, ami nagyban segíti a tárgy feldolgozását, ennek ellenére tudásuk mélysége rendkívül különböző a témában. Az enteriőr és bútortörténet tematikája úgy épül fel, hogy az alapfogalmak, és a témakör jelentőségének taglalását követően időrendi sorrendben tekintjük át a bútortörténeti korszakokat. A fókusz az enteriőron és a bútorokon van, de mindig visszatekintünk a történelemi eseményekre, mert az adott kor, a térség társadalmának megismerése elengedhetetlen.

AZ ENTERIŐR-, ÉS BÚTORTÖRTÉNET JELENTŐSÉGE

Az enteriőr francia eredetű szó, az épület belső terét, belső berendezését értjük alatta. A szűk lexikális megfogalmazás mögött sokrétű, gazdag tartalom rejlik. Az építményeket különböző céllal, különböző funkciókra tervezik, ami nagy százalékban meghatározza a belső tér kialakításának szükségességét és lehetőségét. A belső terek, melyeket az ember épít, sokfélék, egyediek, megannyiszor speciális funkcióval rendelkeznek. A legalapvetőbb bútorok – pl.: szék - tervezésénél is különböző szempontokat kell figyelembe venni. Más elvárások, szabványok vonatkoznak a lakóterek bútoraira, az irodabútorokra, vagy egészségügyi intézmények bútoraira. A különböző funkciójú tereket, használok igényei szerint kell berendezni. Törekedni kell a terek optimális kihasználására, az ergonómiai és pszichológiai szempontok, valamint az aktuális trendek figyelembe vételére. A lakóterekben és a közösségi terekben egyaránt szükség lehet a fogyatékkal élők számára speciális környezet kialakítása. Modern korunkban elengedhetetlen kritérium, hogy a műszaki, infrastrukturális lehetőségek, az ezekhez való hozzáférés optimálisan legyen kiépítve, szinte észrevétlenül illeszkedjen a környezetbe. A 21. században, bár a hihetetlenül gyors technikai fejlődés korát éljük, mégsem egyedüli, kizárólagos szempont az „okos otthon”. Szükségünk van különböző impulzusokra, vágyunk a szépre, ezért aztán a mai enteriőrök tervezésénél számos, különböző stílus alkalmazása válik szükségessé. Gondoljunk csak arra, hogy egy kastélyszálló, vagy egy reneszánsz étterem enteriőr tervezésénél szerencsés lenne-e letisztult skandináv berendezést alkalmazni? Az enteriőr tervezés területén csak akkor képes valaki jól teljesíteni, ha az enteriőr fejlődéstörténetével, a bútorművészet történetével alapvető szinten tisztában van. Különböző korok, különböző stílusú enteriőrjeinek megismerése nagy segítséget nyújthat a jelen kor alkotóinak abban, hogy az innovatív kihívásoknak meg tudjanak felelni (1. ábra).

1. Ábra: Különböző korok belső terei (Ház Pompejben, Esterházy-kastély Fertőd, lakás napjainkban)

A bútortörténet az egyetemes művészettörténet egy szelete. A bútor ősidőktől az ember egyik legfontosabb használati eszköze, s mint ilyen, kezdetektől fogva díszített, és mind kialakítását, mind stílusát tekintve folyamatosan fejlesztett. A bútorművészet azonban nem tárgyalható más művészeti ágaktól elkülönülve. Az egyes korokat elemezve látható, hogy az építészet, a képzőművészet, a bútorművészet, de az emberek öltözékei is logikus kapcsolatban vannak egymással (2. ábra). Ennek okán is fontos, hogy a történelem és művészettörténet alapjaival tisztában legyen az, aki a bútortörténet megismerésére törekszik. A bútorok elemzését nehezíti, hogy a történelem viháza az éghető, és nem mindig nagy becsben tartott fa bútorok többségét tönkretette.

2. Ábra: Épület, bútor és öltözk a gótika korában 13-16. század

A fellelhető korabeli bútorokon túl, a kutatások számtalanszor hagyatkoznak más művészeti ágra, például a festményeken ábrázolt lakóterekre, irodalmi leírásokra. A történelmi korok szerint rendszerezett bútortörténeti tanulmányok általában a gazdag társadalmi rétegek életkörülményeit, bútorait mutatják be, hiszen a szegények bútorai nagyon egyszerűek voltak. Az embert körülvevő használati tárgyak, így a bútorok is a társadalom igényeit elégítik ki, ezáltal szerkezetük és formai fejlődésük szorosan összefügg a társadalmi tényezőkkel.

Egy korabeli bútor tanulmányozása során több következtetés vonható le, így például a keletkezés ideje (kor), a társadalmi viszonyok, a termelési viszonyok, a bútort előállító ipar technikai fejlettsége, a földrajzi elhelyezkedés, környezeti viszonyok jellegzetességei, stílus (kiemelten építészeti stílus), művészi alkotómódszerek, életkörülmények, kényelmi igények, tulajdonosának rangja, stílusa.

Az ókori kultúra hatása a történelmi korok interiőr és bútor kialakítására

A téma a hallgatók számára történő feldolgozásakor fontosnak tartom, hogy nem csupán úgymond végig vesszük, megtanuljuk az egyes korok interiőr és bútortörténetét, hanem folyamatosan láttatni kívánom az összefüggéseket. Későbbi munkájuk során is akkor lehetnek sikeresek, ha ezzel a gondolkodásmóddal sajátítják el a tananyagot.

A társadalmi, technikai változások soha nem elszigetelten jönnek létre, mindig érdemes ezek okát elemezni, ezek tükrében pedig tovább gondolni az életmódot és az életkörülmények alakulását, melyek szoros kölcsönhatásban vannak művészetek irányával. A művészetek pedig inspirálódnak többek között a természetből, a népművészetből és akár korábbi kultúrákból is.

Legékezebb példa a múltból való építkezésre, annak bemutatása, hogy egyes ókori civilizációk hogyan hatottak bizonyos korok interiőr és bútorművészetére. Az ókorból három birodalom – ókori Egyiptom, ókori Görög birodalom, ókori Róma - elemzését tartjuk fontosnak, mert hatásuk az európai kultúrára vitathatatlan. Ezen civilizációkat az európai kultúra bölcsőjeként tartják számon a történészek, ezért szükséges a későbbi korszakoknál részleteiben is rávilágítani, hogy mikor, milyen módon nyúltak vissza inspirációt keresve az antik kor művészetéhez.

A korlátozott terjedelem okán, az interiőrök rövid bemutatása után ülő, fekvő bútorok, valamint asztalok segítségével illusztrálom az oktatott anyagot.

Az **ókori Egyiptom** (i.e. 4000 – i.e. 31) a Nílus völgyében virágzó rabszolgatartó társadalom magas kultúrája több, mai szemmel is csodálatra méltó értéket hozott létre. Építőtechnikájuk fejlett volt, a piramisokon túl, az istenek számára épített templomok esetében szabályos oszloprendekkel találkozhatunk, a gazdagok számára több emeletes teraszos, lapos tetővel ellátott lakóházak is épültek, de ezek nem maradtak fenn. A ház mennyezetét tartó oszlopokon és a falakon színes, festett díszítést alkalmaztak, valamint szőnyegekkel, függönyökkel tették otthonosabbá, melyek a tér tagolásában is szerepet játszottak. Az itt élők mindennapjai és művészetük meghatározó eleme volt a vallás. A hierarchikus társadalomban az élet szabályai ezzel együtt a maguk számára létrehozott tárgyak formavilága racionális, rendszerezett, szigorú és szabályos volt.

3. Ábra: Karnaki templom és egyiptomi lakóház

Az egyiptomiak kialakították a legfontosabb *bútorformákat*, ezek konstrukciója logikus, áttekinthető, a tektonikusformák a fa természetes tulajdonságait követték. Kezdetleges kivitelben, de számos szerszámmal, és technológiai megoldást fejlesztettek ki. Megteremtették a fatechnológia alapjait. Olyan fa összeillesztési módszerekkel dolgoztak, melyek közül sokat ma is használnak, például a faszeg, a fecskefark illesztés, a csap és a horonyillesztés.

4. Ábra: Támlás szék, összecsukható ülőke; díszes kárpitozott szék

Az asztalok nem bírtak nagy jelentőséggel. Az *ágyak* szerkezete hasonló volt a székekéhez, sokszor csak méretükben tértek el. A keretet „állatlábak” támasztották alá, a keretre feszített szíjpántokra matracpárnákat helyeztek. A korai időkben alacsonyabb székek, ülőkék készültek három-, négy lábú változatban. Többnyire az ülőfelületet növényi háncsokból, vagy bőrből rögzítették a favázhoz. Az összecsukható ülőke a későbbi korokban is népszerű bútordarab lett, sőt napjainkban is alkalmazzuk. Az egyszerűbb támlás székek fejlődést jelentettek például a zsámolyokhoz képest, hiszen ülésakor biztos támasztékot nyújtottak, szerkezetük pedig megfelelt feszes ülémódjuknak. A magas támlájú székek a megkülönböztetést szolgálták, ebből fejlődtek tovább a díszülések, trónszékek. A trónszék ez egyik legfontosabb bútordarab, mely magas támlájával, díszítettségével jelképezte az uralkodó hatalmát, gazdagságát. A bútorok díszítésére használt ornamentika elemei mindig jelképesek, például a szárnyas napkorong, a kígyó, a keselyű stb. Kevés színt használnak, de azok meglehetősen harsányak voltak. Az előkelők bútorain arany-, illetve ezüstlemezzel való díszítés, az elefántcsont és drágakő berakás valamint az intarzia is alkalmazott díszítési mód volt. Jellegzetes megoldás, hogy a bútorok lába bika-, vagy oroszlánlábakat formázott meg, mellyel megtörték a tektonikus merevséget.

5. Ábra: Ágy, arany és ezüstlemezekkel díszített trón Tutanhamon sírjából és Fazsámoly, Egyiptom, i. e. 715-332

Gondolkodás- és ábrázolásmódjukból következett, hogy a „lábfejek” mindig oldalirányba, illetve haladási irányba fordultak. Ezt a motívumot az ókori Róma bútorain, de későbbi európai bútorművészeti korszakokban is alkalmazták.

Az **ókori görög birodalom** fénykorát i.e. 776 – i. sz. 146 közé teszik a történészek. A rabszolgatartó társadalomban a szabadok sajátos osztálydemokráciában élhettek, ahol a poliszok polgárai a tudományokban, művészetekben számottevő eredményeket hoztak létre. A görög művészetek talán legjelentősebb ága az építőművészet. A görög templomok alapegysége maga az oszlop, a templom minden egyes szerkezeti és formai eleme méreteiben és arányaiban az oszlophoz igazodik. Az athéni Parthenon (6. ábra) tervezésekor például az aranymetszés szabályait alkalmazták. Az oszloprendnek meghatározó szerepe volt a művészi megjelenést és a részletképzést illetően, melynek három alapvető fajtája a dór, a jón és a korinthuszi.

6. Ábra: Parthenón, Kariatidák az Erekhtheion oszlopsarnokában

Lakóházaik a megaron (egyterű lakóház), majd a többterű ház, jellemzően oszlopos udvarral. A módosabbak a házakat belül falfestménnyel, falburkolatokkal díszítették. A szobák padlója többnyire mozaik volt, a mennyezetek esetében a festett díszítéssel ellátott, kazettás kiképzés volt a szokás. Sajnálatos módon eredeti bútorok nem maradtak fenn ebből a korból, azonban különböző művészeti alkotások, mint a vázafestmények, kerámiák, domborművek, meglehetősen sok ismeretanyaggal szolgálnak. Az asztalt hangsúlytalan használati eszköznek tekintették, a munkaasztalon kívül az étkezéshez használtak egyszerű alacsony asztalkákat. Homérosz (i.e. 8. század) idejében az étkezésnél ültek, később az étkezés fekvé történt, erre szolgált a kliné, mely ágyként, és pamlagként is funkcionált.

7. Ábra: Kliné asztalokkal, egyszerű zsámoly és támlás szék

Az i. e. 5. századbéli könnyed, elegáns támlásszék a klismos. Lábai sarló alakúak, a hátsó lábak felfelé hajlott vonalban folytatódnak, így tartják a széles, hajlított támlalemezt. Kutatások szerint hajlított fatechnikával, és bronz felhasználásával készültek. Kényelmessége, könnyedsége, vonalainak harmonikus szépsége zavartalan stílusegységet mutat a benne ülő emberrel. Mindezt minimális formaeszközzel, díszítőelemek alkalmazása nélkül érték el. Az előkelők számára készített márvány díszszékeket nem lehetett mozgatni, ezeket például színházakban az előkelőségek használták (8. ábra).

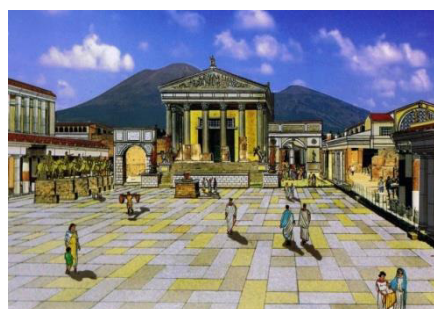
8. Ábra: Összecukható zsámoly, klismos ábrázolások, és díszülés a Dionüszosz színházban

A szerszámok és a technológia sokat fejlődött. A gyalu és az esztergapad felfedezése óriási előrelépés volt. Ismerték a fakötések előállításmódját, a keresztbetét szerkezet alkalmazását, a gőzöléssel történő fahajlítást, a furnérozást, és az intarzia kezdetleges eljárását.

Bútoraik világos szerkezetűek, önálló, saját kifejezési eszközökkel élnek, nem volt jellemző az építészetből kölcsönzött formák használata. A szerkezeti, és formai struktúrát, harmonikus díszítéssel támasztották alá. Ezüst-, elefántcsont-, és békateknő berakást is készítettek.

Az **ókori Róma** (i.e. 753 - i.sz. 476) az ókor leghatalmasabb, legjelentősebb birodalma. Egész Itáliát, a Földközi tenger vidékét, majd Európa nagy részét is fennhatóságuk alá vonták, így mai Magyarország nyugati részén is jelentős településeket alapítottak (pl.: Aquincum - Óbuda, Arrabona - Győr, Savaria - Szombathely).

Az ókori Róma művészete és kultúrája a virágkorban (i.e. 146 – i.sz. 300), a császárok idején teljesedett ki, melyre a korábbi korok, népek művészete - kiemelten a görög művészet - nagy hatással volt. Az épületek szerepe megváltozott, a társadalmi élet megnövekedett luxus-, és térigényét szolgálták. Az új városok építésénél a tervszerűség volt jellemző az egész birodalom területén.

9. Ábra: Pompeji főtere a Capitoliummal (Mai állapotában, és rekonstruálva)

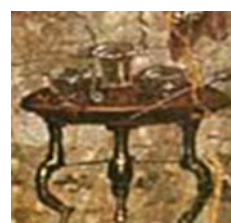
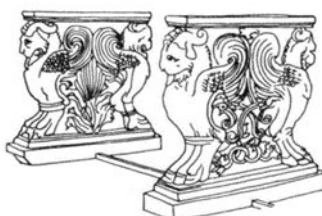
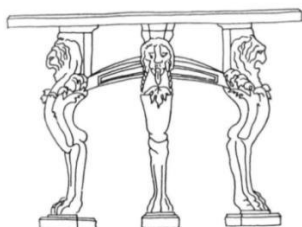
A templomok a görög templomok mintájára épültek, képesek voltak boltíveket is építeni. Szórakozásuk fontos helyszínei voltak a színházak, amfiteátrumok és a fürdők is. Témánkhoz kapcsolódóan azonban legfontosabbak a lakóházak és a villák, melyek mind építészeti, mind kényelmi szempontból messze felülmúlták a görög lakóházakat. A lakóterek típusairól, azok kialakításáról lehetséges berendezéseiről, valamint az ott lakók életviteléről a pompeji leletekből kapunk fontos ismereteket. A meggazdagodott városi polgárok lakóházainak belső kialakítása fényűző volt. A padló márvány, vagy színes mozaik, a mennyezet kazettás kiképzésű, a falakat festmények díszítették.

Az épület pompájával összhangban volt a bútorkészítés is, az enteriőrben használt textíliák, valamint az egyéb berendezési tárgyak. Az ókori Itáliában az *ágynak* fontos szerepe volt, hiszen a tehetősek, amíg házukban tartózkodtak, idejük nagy részét ágyban töltötték. Az *asztal* szerepe sokrétűbb, mint a görögöknél. A jellemzően háromlábú, (*triposz*) kerek étkezőasztaloknak főként a lapja készült fényűző, változatos kivitelben, amit ételfogásonként kicseréltek. Használatban voltak egyszerű kivitelű, négyszögletes, három- és négy lábú asztallapok is, valamint egészen alacsony asztalkák, amelyekre a vendégek keze ügyébe boroskorsókat helyeztek.

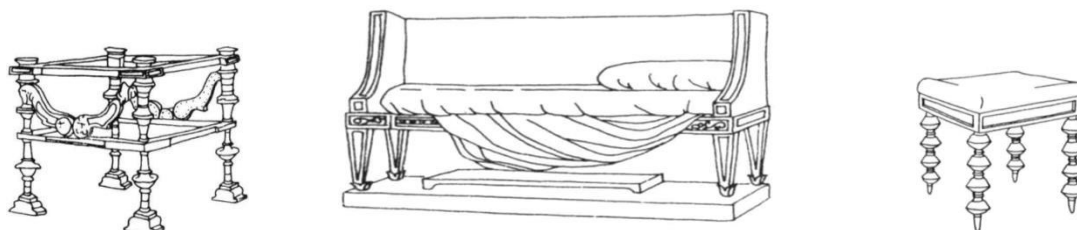
10. Ábra: Rekonstruált életkép, Herculaneum középülete

Az asztal másik típusa a háromlábú márványasztal, amely csupán dekoratív bútordarab volt. Az asztallábat legtöbbször állat láb alakúra képezték ki, ami az egyiptomi hagyományokhoz nyúlik vissza, de készülhetett gazdagon faragott márvánnyal is. Ez a típus a reneszánsz kor asztalainak egyik inspirálója lett.

11. Ábra: Háromlábú márványasztal, faragott márvány asztallábak és triposz

Az *ülőbútorok* esetében a már ismert formákat alakították át saját igények szerint. A bisellium támla nélküli díszülés, melyet reprezentatív eseményeken alkalmaztak, az átriumban elhelyezett támlás padot párnákkal tették kényelmessé, zsámoly fából, vagy bronzból készült, többnyire esztergályozott lábakkal (12. ábra).

12. Ábra: Támlátlan díszülés, pad és zsámoly

Az összecsukszható szék egyik típusa viszonylag változatlan formája volt az egyiptomi, illetve a görög székeknek. Másik típusa a *Sella Curulis*, melyet nem lehetett összecsukszani, vaskos, párnázott ülése miatt. A katedra (*solium*) magas támlájú, kényelmes karosszék, az előkelők ülése volt, bronzból, de márványból is készülhetett (13. ábra).

13. Ábra: Sella Curulis, díszülés bronzlemez borítással, márványülés

Az asztalos munkát főleg rabszolgák végezték, de technikájuk fejlett volt, s lényegében az összes ma használatos kéziszerszám kezdetleges formáját ismerték. A fémmegmunkálást, valamint a kőfaragást is magas szinten művelték.

A bútorok díszítményének fő elemei az állatláb kialakításon túl, növényi formák; füzérek, girlandok, gyümölcsök, plasztikus faragással, vagy fémplasztikával létrehozva. Az ábrázolások szimmetrikusak és stilizáltak, melyek a rómaiaknál jelennek meg először tudatosan alkalmazva. [1,2,3,4,5,6]

A klasszikus ókor által inspirált enteriőrök és bútorok

Az előadások során rendszeres utalás történik arra vonatkozóan, hogy az egyes stílusok, stíluselemek, honnan merítették az inspirációt. A teljesség igénye nélkül kívánok bemutatni néhány jellegzetes példát. Számos esetben magyarázat nélkül is egyértelmű a hasonlóság az antik, illetve a későbbi épületek, enteriőrök, vagy bútorok között.

A **reneszánsz művészet** valódi inspirációként alkalmazta az antik kor, elsődlegesen a görög és római civilizáció értékeit. Az építészetben is az antik világ formanyelve volt a mértékadó, így az emberi test törvényszerűségeiből levezett arányrendszer, az oszloprendek, a timpanon, a vízszintes tagolás, a szimmetria és a rész, illetve az egész harmóniája. Az aranymetszés szabályainak alkalmazásával harmonikus arányokat hoztak létre az antik világból inspirálódó enteriőrben.

A bútorok alapvetően architektonikus jellegűek, világos felépítésűek, szép arányúak, művészi díszítettek. A díszítések formavilágát is az ókori görög-római művészetből merítették, azonban a szellemi és technikai fejlődésnek köszönhetően, finomabb, stilizált, tiszta mintákat hoztak létre.

14. Ábra: Savonarola-szék másolata, firenzei márvány asztal, támlás szék

A **barokk** kor kapcsán nem gyakran jut eszünkbe az antik Róma művészete, de az itáliai barokk természetes módon használta fel az ókori elődök formáit és díszítési technikáit.

15. Ábra: Barokk asztal Itáliából

A 18. sz. második felében a felvilágosodás eszméje volt a változások mozgató rugója. A klasszikus rend, a klasszikus harmónia igénye jelentkezett a művészekben és a társadalomban egyaránt. Az ókori Római villák, azok lakberendezési tárgyai, az antik kultúra formavilága ihlették a **klasszicista stílust**. 1739-től folyamatosan tárták fel a Vezúv kitörésekor (isz.79) elpusztult Herculaneum és Pompeji városának templomait, villáit, majd az elhanyagolt görög épületmaradványok szakszerű felkutatása is megkezdődött. A régészek és az építészek a helyszíneken kutattak, illusztrációkkal dokumentálták, az ókori világ emlékeit, hiteles képet adva a kortársak számára.

16. Ábra: Pantheon épülete Párizs, Aranyozott ébenfa asztal, Párizs, Syon House épülete London

A klasszicista bútorkészítők kezdetben az ókori görög és római építészetből inspirálódtak, ezért a hagyományos formákhoz illesztettek építészeti motívumokat, mint az akantuszlevelek, virágfüzérék, levél- és babérfüzérék. A pompeji és a herculaneumi ásatásokat követően vált ismertté az antik Róma több bútortípusa és azok stílusa, és vált a klasszicista bútor inspirálójává.

Az **empire** bútorokon az antik római formákat közvetlenül alkalmazzák, oszlopokat, díszítéseket, pl; oroszlán lábakat, szinte változtatás nélkül veszik át. A Napóleoni császárság saját dicsőségére olyan stílust teremtett, melyben Napóleon eszményképei, a római imperátorok pompája jelent meg, például hálósobája olyan volt, mint egy római hadvezér sátra. Napóleon 1789-ben Egyiptomban nem csak a piramisok csatáját nyerte meg, de vezetett hadjáratai során megismerte a piramisban feltárt kincseket és a fáraók pompáját, forma és ízlésvilágát, melyet szervesen beépített az új stílusba. [1,2,3,4,5,6]

17. Ábra: Napóleon hálósobája és a számára készült trón, valamint a Festetics Kastély empire szalonja, Keszthely

Az elegáns, de eklektikus **Art Deco** stílusában készült használati tárgyak és bútorok formajegyeiben sokat merített az egyiptomi művészetből. Tutanhamon sírjának 1922-ben történt feltárása ebben

jelentős szerepet játszott, hiszen a szenzáció a művészek figyelmét az ókori Egyiptom felé fordította.
[7]

18. Ábra: Kleopátra – Demetre Chiparus Franciaország 1925 körül (mag. 33 cm hossz. 55 cm)

Konklúzió

Az ismertetett tananyagfejlesztés koncepció pozitív eredményekkel bír. Az egyes korszakok összefüggésrendszerben való tárgyalása segít a hallgatóknak megérteni és elsajátítani a tananyagot. Hozzájárul az élmény-központú oktatáshoz is, ami további inspirációt jelent tanárnak és hallgatónak egyaránt. A bútortörténeti korok napjainkra vetített hatása is az előadások része, de ennek mélyebb taglalása egy új kutatás témájaként kínálkozik.

HIVATKOZÁSOK

- [1] Kaesz Gyula: *Ismerjük meg a bútorstílusokat*, Gondolat kiadó 1978-as kiadása alapján Kaesz Gyula jogutódja, 2008.
- [2] Judith Miller: *Képes bútorenciklopédia*, Geopen Könyvkiadó, 2006
- [3] Korona P.-Szűcs Á.: *A bútortörténet és a design nagy korszakai I.*, ÓE-RKK 6063 Budapest, 2015.
- [4] Korona P.- Szűcs Á.: *A bútortörténet és a design nagy korszakai II.* ÓE-RKK 6073 Budapest, 2016.
- [5] Szűcs Ágnes: *Művészettörténet Divattörténet*, BMF-RKK 53/2007 Budapest, 2007
- [6] „Pompeji rekonstruálva” ARCHELOLINRI S.R.L. –ISBN 978-88-955/2-59-4
- [7] Arie van de Lemme: *ART DÉCO 1920-1940*, Gabo Könyvkiadó, 1997